

שבת סו: (המשנה) עד סז: (סוף הפרק)

ביאורי מושגים

הזכרת לחשים - הגמרא מביאה את דברי אביי ורבה המתירים דבר שיש בו משום רפואה גם אם הגויים נוהגים לעשותו ואין חוששים בו לדרכי האמורי' רש"י מזכיר לחש כדבר מובהק שאין בו רפואה ולכן הוא אסור. הרא"ש השיג על רש"י מסוגייתנו שמוזכרים בה לחשים רבים. (ייתכן שרש"י סבר שלחשים אלו לא נהגו האמוריים לאומרם ולכן אינם אסורים) הרא"ש סבר שהסתייגות בדבר התועלת הרפואית קיימת רק במעשה ולא בלחש. הראשונים נחלקו בעניין התועלת שיש בלחשים - כדרך ריפוי, כסגולה, או סתם כעניין פסיכולוגי המשפיע על האדם - אנו יודעים היום שאדם החושב שהוא לוקח תרופה (גם אם היא בסך הכל סוכרזית) מתרפא יותר מאדם שאינו חושב שהוא לוקח תרופה.

משנה

נערים צעירים יוצאים בקשר, בני מלכים יוצאים בפעמוני זהב העשויים ליופי, היתר זה שכיח בבני מלכים אבל נוהג אפילו בפשוטי העם.

מהו קשר:

ר' יהודה: גבעולי פואה שהיו תולים על הצוואר לרפואה.
ר' חמא בר גוריא: קשר שקושר האב על ידו של בנו כדי להתמודד עם הגעגועים.

שיטת ר"י נדחתה - קשר זה שייך גם בבנות וגם במבוגרים ולא רק בנערים זכרים.

מדוע לא חוששים שאם פשוטי העם ילכו בפעמוני מלכים הם יורידום מחמת הבושה:
ר' אושעיא: זוהי שיטת ר"ש הסובר שכל בני ישראל בני מלכים הם!
רבא: מדובר כשפעמונים תפורים לאריג.

משנה

ר' מאיר: מותר לצאת בביצת החרגול, בשן שועל ומסמר שנלקח מאדם שצלבו אותו. חכמים: דברים אלו אסורים משום דרכי האמורי.

ביצת חרגול - מועילה לכאב אוזניים, שן שועל - מועילה לבעיות שינה, מסמר מצלוב - מועילה לנפיחות של מכה.

פסיקת ההלכה של אביי ורבא: כל דבר שיש בו רפואה אין בו משום דרכי האמורי.

הרא"ה גורס אחרת: לשיטתו כל הרשימה הארוכה המוזכרת אחרי שני המקרים הללו מותרת גם כן.

ר' חייא בר אבין: כל הפרק שעוסק בענייני דרכי האמורי (כוונתו ככל הנראה לפרקים זח בתוספתא) אסור - לבד משתי סגולות:
1. אדם שנתקעה עצם בגרונו ישים עצם מעל ראשו ויגיד: 'אחת אחת תרד ותיבלע, תיבלע ותרד אחת אחת'.
2. אדם שנתקעה לו עצם של דג יאמר: 'ננעצת כמחט ננעלת כתריס, רדי, רדי'.

דברים המותרים למרות שאין בהם משום רפואה:

1. להבליט את מחלתו - בדומה למצורע הנדרש לקרוא 'טמא, טמא' - כדי לעורר את רחמי הבריות עליו.
2. להגיד פסוקים כבקשת רחמים - כך מסבירים הראשונים את הזכרת הפסוקים בעניין הסנה.
3. לברך - כך נהג ר' עקיבא במשתה שעשה לבנו.